
03.01.08

**HARMONIE DES
CHAMPS-ELYSÉES**

NIEUWJAARSCONCERT

—
CONCERTZAAL - 20.00

19.15 Inleiding door Yves Senden

CONCERTGEBOUW

BIO'S

De Harmonie des Champs-Elysées bestaat uit de blazersgroep van het Orchestre des Champs-Elysées. Het ensemble werd opgericht door Marcel Ponsele en speelt klassiek en romantisch repertoire op historische instrumenten. In 1991 gaf de Harmonie haar eerste publieke concert op het festival van Saintes, met blazertranscripties van Haydn's *Die Schöpfung*. Sindsdien concerteerde het ensemble in Frankrijk, België en Japan, o.m. met transcripties van Rossini's ouvertures en met Mozarts *Gran Partita*, die werd opgenomen onder leiding van Philippe Herreweghe.

Marcel Ponsele studeerde hobo aan de conservatoria van Gent en Brussel. In 1981 was hij laureaat van de Musica Antiqua-wedstrijd in Brugge. Sindsdien werkt hij freelance in verschillende barokorkesten, zoals La Petite Bande, La Chapelle Royale en het Amsterdam Baroque Orchestra. Hij is ook medeoprichter van het Orchestre des Champs-Elysées. Naast zijn werk voor Il Gardellino is hij actief in het Ricercar Consort en de Harmonie des Champs-Elysées. Samen met zijn broer Francis legt hij zich toe op het bouwen van hobo's naar 18e- en 19e-eeuwse modellen.

UITVOERDERS

---

ensemble

HARMONIE DES CHAMPS-ÉLYSÉES

artistieke leiding en hobo

MARCEL PONSEELE

artistieke leiding en fluit *

MATHIAS VON BRENNORFF

PROGRAMMA

Charles-François Gounod (1818-1893)

Petite Symphonie in Bes (1885)

- Adagio-Allegretto
- Andante Cantabile
- Scherzo: Allegro moderato
- Finale. Allegretto

Georges Bizet (1838-1875)

Carmen (arrangement van Piet Stryckers)

- Entracte
- Habanera
- Chanson de Bohème
- Introduction: Marche des Contrebandiers
- Marche des Toreros: Chanson du Toréador

— Pauze —

Antonín Dvořák (1841-1904) *

Serenade in d opus 44 (1878)

- Moderato, quasi marcia
- Tempo di minuetto
- Andante con moto
- Finale: Allegro molto

Charles Gounod (1818-1893), leerling van o.a. Reicha en Halévy, wint de Prix de Rome in 1839. Zijn interesse gaat in die periode uit naar de polyfonisten, wat zich vertaalt in een aantal miscomposities. Na een verblijf in Rome reist hij naar Wenen, Berlijn en Leipzig, waar hij Mendelssohn ontmoet. Wanneer hij naar Parijs terugkeert, heeft hij een muzikale bagage die zich sterk onderscheidt van de lokale gewoonten.

Hij besluit zich te focussen op de opera om naam te maken, maar dat mislukt vooralsnog. Hij is wel succesvol met religieuze muziek (*Messe solennelle de Sainte Cécile*, 1855). Pas met *Faust* wordt hij bekend bij het grote publiek. Verdere succesopera's waren *Mireille* (1864) en *Roméo et Juliette* (1867). De Frans-Pruisische oorlog (1870-1871) dwingt hem en zijn familie naar Engeland te vluchten, waar hij dirigeert, religieuze en 'zoete' muziek schrijft, en een buiten-echtelijke relatie begint. Hij is vervolgens zowel in Parijs als Londen werkzaam, om in 1874 definitief naar zijn vaderland terug te keren. Vanaf dan componeert hij minder sterke werken: werken zoals de oratoria *La Rédemption* (ca. 1882) en *Mors et Vita* (1885) zijn nog populair, de opera's uit die tijd zijn dat niet.

Gounod behoort tot de populairste en invloedrijkste componisten in het derde kwart van de 19e eeuw. Hij oefende invloed uit op Bizet, Fauré, Massenet ('la fille de Gounod'), op de Engelse koormuziek, op Tchaikovsky. In 1855 schrijft hij zijn *Symphonie nr. 1* en *nr. 2*, geënt op classicistische modellen. Die band met de klassieke voorgangers is ook duidelijk in de *Petite Symphonie* die hij dertig jaar later schreef (1885) voor blazersensemble.

Georges Bizet (1838-1875) is nog geen 10 jaar oud wanneer hij tot het Parijse conservatorium wordt toegelaten. Hij krijgt er les contrapunt van Gounod. Hij volgt piano en orgel, alsook compositie (bij Halévy). Tussen 1857 en 1860 verblijft hij in Rome. Vanaf die periode doet de zwakte van zijn lichamelijke gestel zich gelden. Hij werkt er aan *Don Procopio* en raakt in een compositorische crisis, overvallen door twijfel. In 1860 keert hij terug naar Parijs, waar hij indruk maakt als pianist. *Les pêcheurs de perles*, voltooid in 1863, kent aanvankelijk weinig succes. Bizet verhuist naar de periferie van Parijs, waar hij een onduidelijke vriendschapsrelatie opbouwt met de courtisane, actrice en schrijfster Céleste Mogador. Na enkele mislukte opera's voltooit hij in 1867 *La jolie fille de Perth*. In 1868 raakt hij in een tweede, diepere crisis. Het jaar daarop huwt hij Geneviève Halévy, maar hun relatie kan niet erg gelukkig genoemd worden. Vanaf 1872 werkt hij hard aan *Carmen*. Enkele maanden na de première overlijdt hij aan een hartaanval.

Carmen (1875) werd als shockerend ervaren. Het was ongewoon dat een 'opéra comique' eindigde met een brutale moord. Men beschouwde het verhaal als obscene, en de personages als weerzinwekkend. In feite was het concept van *Carmen* zodanig anders dat het aan niemands verwachtingen kon beantwoorden. Na de dood van de componist, en wellicht omwille van het schandaalgehalte, kende het werk in de zomer van 1875 nog een grote triomf in Wenen. De uit de werkelijkheid afkomstige karaktertypering maakt deze opera tot een duidelijk voorbeeld van realisme. Zo wordt de ontwikkeling van José van gehoorzaamheid naar insubordinatie, smokkel en moord erg geloofwaardig voor-

---

---

gesteld. De orkestratie is sober, kleurrijk en tegelijk krachtig. Deze opera betekende de transformatie van het genre 'opéra comique'. Het zou het verisme van Puccini beïnvloeden.

Antonin Dvořák (1841-1904) was een slagerszoon die ondanks financiële problemen thuis de toestemming kreeg om muziek te studeren: aan het conservatorium van Praag schreef hij zich in voor orgel; later ging hij ook altviool spelen. Het Tsjechische gebied stond in die periode onder Duitstalig bewind, wat niet alleen repercuties had op politiek domein, maar ook op cultureel vlak. Om een kans te maken op artistiek succes was Dvořák verplicht zich de Duitse taal eigen te maken. Intussen voerde Smetana in het Theater meer en meer Slavische werken op. Dvořák besloot fulltime componist te worden en zich in te zetten voor het Tsjechische nationalisme. Een beurs stelde hem in staat composities te voltooien die een groot succes kenden, en waarin hij het nationaal-Tsjechische en de academische romantiek tot een synthese bracht. Uitingen daarvan waren de bekende twee reeksen *Slavische Dansen* en de opera *Dimitrij*, in het Tsjechisch. De dominantie van de Wagner-opera elders in Europa en het lokaal Slavische karakter van deze opera beletten een grote verspreiding buiten Bohemen.

De *Serenade op. 44* werd geschreven in januari 1878, vlak voor de eerste reeks *Slavische Dansen*. Dvořák realiseert hier een opmerkelijke integratie van zijn eigen nationale cultuur en de internationaal georiënteerde Westerse (Duitse) muziektraditie. De *Dansen* zijn – misschien in tegenstelling tot wat de naam zou vermoeden – niet gebaseerd op melodieën van bestaande dansen;

Dvořák verkiest te vertrekken van typische ritmes, zoals die bepaalde Tsjechische dansen kenmerken. Een van die dansen is de *sousedská*. Deze dansvorm is drieledig, en te beschouwen als een Tsjechische pendant van de Oostenrijkse *Ländler* (cfr. Schubert, Mahler). Deze *sousedská* komt voor in de *Serenade* in het tweede deel. Dvořák geeft dit deel – overeenkomstig de muziektraditie – de naam 'menuetto' mee, maar stilistisch en esthetisch is de muziek geworteld in zijn nationale, Tsjechische idoom. Dvořák realiseert eenheid tussen de verschillende delen via een kleine, subtiele ingreep: de melodie van elk deel begint met een stijgende kwart. Een dergelijke aanpak is niet noodzakelijk bewust waarneembaar voor de luisteraar, maar structureel worden de delen aldus wel inniger met elkaar verbonden. Dvořák omhelst de compositie als het ware door de markante, haast militaire ritmiek van het eerste deel te hernemen aan slot van het vierde deel.

Yves Senden

ENSEMBLE

---

fluit

Mathias Von

Brenndorff

hobo

Marcel Ponseele

Taka Kitazato

klarinet

Luca Lucchetta

Vincenzo Casale

fagot

Jean-François Carlier

Jean-Louis Fiat

hoorn

Rafaël Vosseler

Christiane Vosseler

Frank Clarysse

cello

Hager Spaeter-

Hanana

contrabas

Damien Guffroy

Ludovic Halévy

Henri Meilhac

Georges Bizet (1838-1875) en Charles Gounod (1818-1893) studeerden beiden compositie bij Jacques-François Fromental Halévy (1799-1862). Van J.F. Halévy bleef één opera op het repertoire, *La Juive* (1835). In 1869 huwde Bizet zijn dochter Geneviève.

De componist Halévy heeft echter niets te maken met de beroemde librettist Ludovic Halévy (1834-1908), die samen met Henri Meilhac (1831-1897) het libretto van *Carmen* schreef. *Carmen* is wellicht het populairste werk uit de operageschiedenis. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat het in duizenden enceneringen wereldwijd werd opgevoerd. Op 23 december 1904 vierde de Parijse Opéra-Comique haar duizendste voorstelling van deze opera, die na de creatie op 3 maart 1875 nog schandaal verwekte. Weldra verschenen er allerlei bewerkingen (blijkbaar tot op vandaag) van vooral de meest populaire delen zoals de beroemde aria 'Toréador, en garde' en de Habanera, die in feite niet van Bizet zelf is, maar een bewerking van een melodie van de Spaanse componist Sebastiàn Yradier (1809-1865), auteur van o.a. *La Paloma*.

Oorspronkelijk is *Carmen* een novelle (daterend uit 1845) van de Franse novellist Prosper Mérimée (1803-1870). Henri Meilhac en Ludovic Halévy bewerkten deze novelle tot hun, vanuit literair standpunt bekeken, beste en meest succesvolle operalibretto. De Franse literator Henri Meilhac was een vrij bekend auteur van vaudevilles. Zijn bekendste werk is *L'attaché d'ambassade*, dat diende voor het libretto (V. Léon en L. Stein) van Franz Lehars *Die Lustige Witwe*. Samen met Ludovic Halévy, die tot 1861 secretaris was van de hertog van Marny, vormde hij het beroemde duo dat talrijke libretto's op zijn naam heeft staan. Hun teksten voor de operettes van Jacques Offenbach (*La belle Hélène*, *Orphée aux Enfers*, *La Vie parisienne* ...) maakten destijds ophef en zijn onlosmakelijk verbonden met de levenswijze tijdens het Tweede Keizerrijk. Halévy publiceerde één roman, *L'Abbé Constantin* (1882), een vinnige reactie tegen het naturalisme.

Philippe Herreweghe © Jean-Philippe Baltel

IN DE KIJKER

vr 23.01.09 / 20.00 / Concertzaal

ORCHESTRE DES CHAMPS-ÉLYSÉES /

PHILIPPE HERREWEGHE & STEVEN ISSERLIS

Philippe Herreweghe dirigeert symfonische muziek van twee 19e-eeuwse tijdgenoten, Schumann en Mendelssohn. De *Derde Symfonie* van Mendelssohn laat u even meedromen van de melancholische en ongerepte natuur van Schotland. In Schumanns *Celloconcerto* grijpt Steven Isserlis met veel plezier zijn bekendheid als solist aan om minder bekende muziek voor dit instrument te promoten.

CONCERTGEBOUWCAFE

Geniet van een verwenkoffie, fingerfood of lunches à la carte in het Concertgebouwcafé. Beluister aan je tafel de cd-selectie als voor- of naproefje van een concert, of lees er een goed boek van het Concertgebouw. De cd's en boeken zijn bovendien ter plaatse te koop. Tijdelijke fototentoonstellingen komen goed tot hun recht in de hedendaagse architectuur van Robbrecht en Daem. U vindt dit rookvrije cultuurcafé op de benedenverdieping van het Concertgebouw.

tickets & info: www.concertgebouw.be / +32 70 22 33 02 / In&Uit, 't Zand 34, 8000 Brugge

DISCOVERY

DISCOVERYPAS
50 % KORTING VOOR JONGEREN

West-Vlaanderen

BRUGGE

DeMorgen
een open geest belooft meer

Knack
weekend
FOCUS
www.knack.be

Klara

PORT AUTHORITY

ZEEBRUGGE

Electrabel

FLUXYS
EXCELLENCE IN GAS TECHNOLOGY

BOMBARDIER